

AZ EURÓ BEVEZETÉSÉNEK LEHETŐSÉGE KELET-KÖZÉP-EURÓPA ORSZÁGAIBAN

Hámosor Viktor

Absztrakt: Az euró bevezetése az Európai Unió gazdasági integrációjának egyik legjelentősebb lépése volt, amelyet eddig húsz tagállam teljesített különböző időpontokban. Az eurózóna bővítése számos gazdasági válság és reform következtében változó feltételekkel történt, amelyek között kiemelt jelentősége van a konvergenciakritériumok teljesítésének. Bár a széles körben feltételezett gazdasági előnyök, mint például a gazdasági növekedés gyorsulása és az inflációs stabilitás kapcsolódnak az euró bevezetéséhez, a szakirodalmi elemzések szerint a valóság ennél árnyaltabb képet mutat: sem a gazdasági növekedés üteme, sem pedig az inflációs dinamika nem mutat egyértelmű korrelációt az eurót bevezető országokban. Az infláció tekintetében különösen fontos, hogy az egyes feltételezések ellenére a csatlakozás gyakorlatilag nem eredményezett szignifikáns áremelkedéseket. Szó esik az árszínvonal euróhoz és dollárhoz történő konvergenciájáról is, mely jelentős a Kelet-Közép európai országok körében, Szlovénia kivételével. A cikk kitér egy amerikai gazdasági narratívára is, amely szerint az euró merevsége akadályozhatja a gazdasági alkalmazkodóképességet. Magyarország eurózónához való csatlakozásának lehetősége kapcsán kifejtésre kerül, hogy a valutaövezeti tagság önmagában nem garantálja a fenntartható gazdasági konvergenciát. A csatlakozás előnyei és hátrányai ország-specifikus tényezőktől, reformképességtől és gazdaságpolitikai stratégiától függően jelentősen eltérhetnek. Ezért Magyarország esetében további, naprakész kutatások lennének szükségesek abban az esetben, ha hazánk újra fontolóra venné az euróövezethez való csatlakozást. Utóbbi esetben ez különösen fontos lenne, főleg a jelenlegi európai gazdasági és politikai környezetben.

Abstract: The introduction of the euro has been one of the most significant steps in the economic integration within the European Union, with twenty Member States having adopted it at different times. The enlargement of the euro area has taken place under varying conditions, due to a series of economic crises and reforms, among which the fulfilment of the convergence criteria is of particular importance. Although widely assumed economic benefits such as accelerating growth and inflation stability are associated with the introduction of the euro, literature suggests that the reality is more nuanced: neither the pace of economic growth nor inflation dynamics show a clear correlation in the countries adopting the euro. With regards to inflation, it is particularly important, that despite some assumptions, accession has in practice not led to significant price increases. The convergence of price levels towards the euro and the dollar is also discussed, which is significant for the CEECs, except for Slovenia. The article also refers to a US economic narrative that the rigidity of the euro may hamper economic adjustment. In the context of the possibility of Hungary joining the euro area, it is argued that membership of the currency area alone does not guarantee sustainable economic convergence. The advantages and disadvantages of accession can vary considerably depending on country-specific factors, reform capacity and economic policy strategy. Therefore, further up-to-date research would be needed if Hungary were to reconsider joining the euro area. In the latter case this would be particularly important, especially in the current European economic and political context.

Kulcsszavak: euróövezet, euró, monetáris unió, gazdasági-konvergencia, Magyarország, Kelet-Közép Európa

Keywords: eurozone, euro, monetary union, economic-convergence, Hungary, East-Central Europe

1. Bevezetés

Az Európai Unió (EU) egy 27 tagországból álló gazdasági és politikai unió. Ez a világ egyik legnagyobb egységes piaci övezete, melynek egyik legfontosabb

alapelve a nyitott kétoldalú kereskedelem biztosítása az egész világon (Fareed et al., 2022). Az Euró, mint fizetőeszköz bevezetésének elősegítése az Európai integráció egyik legjelentősebb közgazdasági mozzanata. Ez lehetett többek között az oka annak is, hogy az Európai Unión belül nem született egyöntetű konszenzus a fizetőeszköz bevezetését illetően. Az eurót összesen 11 európai uniós tagállam vezette be és fogadta el 1999-ben (Görögország 2001-ben) nem fizikai formában, 2002-ben pedig mind a 12 tagállam tényleges érmék és bankjegyek formájában (Filip–Paul, 2023). Az ezt követő években még további hét új tagállam csatlakozott a valutaövezethez. Kiemelendő, hogy az egyes bevezetéseket minden esetben először magához az Európai Unióhoz való csatlakozás előzte meg, mellyel a tagállamok egyben az Egységes Európai Piac (ESM) részeivé váltak. Ez az egyik alapfeltétel a számos teljesítendő kritérium mellett, melyet teljesíteniük kellett a tagállamoknak az Euróövezethez való csatlakozás érdekében, hogy végül ténylegesen a tagjává válhassanak az utolsó lépésben. Ezt nevezzük más néven az Európai Monetáris Unió (EMU)-ba történő integrációnak (Filip–Paul, 2023). A közös fizetőeszköztől remélt gazdasági és EMU-ból származó általános előnyöket az Európai Bizottság (EC) a „One Market, One Money” (Comission of the European Communities–Directorate-General for Economic and Financial Affairs, 1990) című jelentésében az alábbiak szerint foglalta össze az én értelmezésem szerint: A közös valuta és az egységes piac összekapcsolása lényegében az ármechanizmus erőforrás-allokációs funkciójának tökéletesítése az ármechanizmuson belül, a kollektív Közösség egészének szintjén.

2. Az eurózóna bővülése és a bevezetés feltételei, válságok hatásai

Az utóbbi két évtizedben az EU mélyreható gazdasági recessziókat élt át, amelyek néhány euróövezeti országban adósság-, vilájárvány- és energiaválságokká alakultak át (Ministry of Finance of the Czech Republic–Czech National Bank, 2023). Számos nagy európai bankot súlyosan érintett a 2007 és 2010 közötti globális pénzügyi válság. Az euróövezet országai közül az úgynevezett GIIPS-országok (Görögország, Írország, Olaszország, Portugália és Spanyolország) szenvedték el leginkább a recessziót (Sofia, 2019).

Az euróövezeti válsággal foglalkozó szakirodalmak mélyrehatóan dokumentálják a dél-európai kormányokra gyakorolt nyomást. Leegyszerűsítve elmondható, hogy a gazdasági-megszorítások alapvető célja az volt, hogy az adott országok igazodjanak az Európai Bizottság, az Európai Központi Bank és a Nemzetközi Valutaalap által kirótt álló hitelezői diktátumokhoz (Armingeon–Baccaro, 2012; Blyth, 2013; Sacchi, 2015; Guillén, 2015). Ezeken túlmenően a szakirodalmak széles-tárháza tárgyalja a válságot követő további megszorítások hatásait a dél-európai országokat illetően. Ezek közül néhány lefedi a jövedelemeloszlásra és általánosságban a jóléti államokra gyakorolt hatásokat is (Ball, 2014; Matsaganis, 2013; Heins–Porte, 2015; Petmesidou–Glatzer, 2015; Pavolini et al., 2016; Sacchi, 2018; Perez–Matsaganis, 2018).

A két európai bankválság piacorientált gazdaságokban következett be. Ezek között jelentős különbségek fedezhetők fel a gazdasági szabadság, a szabályozási

keretek (mind a banki, mind a nem banki szektorokban), a korrupció szintje és a bankszektor átláthatóságának tekintetében (Dimitrios et al., 2021). Az euróövezet intézményi keretein belül a kormányok domináns gazdasági alkalmazkodási eszközei a válságok óta a bérek és a munkaerőpiac rugalmassága (Philip–Arianna, 2022). Továbbá a tartósan nagyfokú geopolitikai és politikai bizonytalanságok várhatóan megnehezítik az euróövezet gazdasági növekedését a közeljövőben, ami természetesen lassíthatja a várt fellendülést is (European Central Bank, 2025). Ezek és más események természetesen nagymértékben hatással vannak az euróövezeti integráció folyamatának előremenetélére, amelynek alapvető célja a gazdasági és költségvetési koordináció megerősítése, valamint egy tőkepiaci unió létrehozása. Az évek során az euróövezet új tagokkal is bővült - legutóbb 2023. január 1-jén, történt ilyen, amikor Horvátország lett a 20. tag. A jelenlegi állás szerint hazánkkal ellentétben Bulgária is csatlakozni kíván a monetáris unióhoz. A valutaövezet reformjáról folyó jelenlegi vita szempontjából fontos, hogy az euró - ha némileg heterogén módon is - működőképes és közelebb hozta a piacot az egy ár törvényéhez. Ennek célja többek között a gazdasági-hatékonyság és a jólét potenciális növelése az euróövezetben.

Az euróövezethez kapcsolódó intézmények és szabályozások is módosulhatnak az elkövetkezendő években a működés mikéntjét illetően. Természetesen ezáltal az euró bevezetésére vonatkozó kötelezettségek részletei is merőben változhatnak, melyeket mindig az adott szituációnak megfelelően kell értékelni és figyelembe venni a monetáris unióhoz való csatlakozás időzítéséről szóló döntések során (Ministry of Finance of the Czech Republic–Czech National Bank, 2023). Ez utóbbi a Cseh Központi Bank álláspontja, azonban ez az elgondolás hazánkban is alkalmazható lenne abban az esetben, ha újra megfontolásra kerülne a valuta bevezetése.

A jogi összeegyeztethetőség értékelésén túlmenően egy ország euró bevezetésére való felkészültségének és az ezzel kapcsolatos jogoknak, kötelezettségeknek, kiváltságoknak és kötelezettségvállalásoknak az értékelése magában foglalja a konvergenciakritériumoknak való megfelelés értékelését: ez a magasfokú árstabilitás elérése, az államháztartás pénzügyi helyzetének fenntarthatósága, az árfolyam szokásos ingadozási sávjának betartása, valamint a konvergencia tartóssága, amelyek hosszú távon megmutatkoznak a kamatszintekben is.

3. Az euró, mint fizetőeszköz hatása a gazdasági fejlődés ütemére

1999 januárjában a tagállamok nemzeti valutái és az euró közötti árfolyamokat visszavonhatatlanul rögzítették, és az Európai Központi Bank (EKB) hivatalosan is átvette az egységes monetáris politika irányítását. Huszonhat év telt el azóta, hogy az euró először bevezetésre került és az eurózóna tagállamai feladták monetáris-politikai függetlenségüket. A közös valuta az árfolyamkockázatok kiküszöbölésével, az áruk, a munkaerő és a tőke áramlásának megkönnyítésével, valamint a verseny és a tagállamok gazdasági integrációjának előmozdításával potenciálisan fellendíthette volna a gazdasági növekedést (Ricardo–Ana, 2024). Ugyanakkor a kereskedelmi

feszültségek folyamatos fokozódása veszélyezteti a meglévő kereskedelmi hálózatok zavartalan működését (European Central Bank, 2025). Továbbá az utóbbi években felerősödtek a geopolitikai feszültségek, valamint emelkedtek az irányadó kamatlábak, azonban összességében az euro nemzetközi szerepe nagyjából stabil maradt. Ez alapján kijelenthető, hogy az euro továbbra is jól megalapozottan a nemzetközi monetáris rendszer második legfontosabb valutája (European Central Bank, 2024).

Az olvasóban joggal merülhet fel a kérdés a témát illetően, hogy vajon volt-e gazdasági fejlődést-serkentő hatása az euróövezethez való csatlakozásnak, az adott országokban. Az egyik legjelentősebb szakcikk, melyet a témában találtam, összefoglalja, hogy a közhiedelemmel ellentétben az euró bevezetésének valójában nem volt gyorsító hatása a gazdaság fejlődésének ütemét illetően (Petros, 2021). A cikk alapján végzett statisztikai analízis eredményeként kijelenthetjük, hogy az euróövezet és a vizsgált országok egy része (Egyesült Királyság, Svédország és Dánia) növekedési üteme nem különbözik különösképpen egymástól. Ez a két (a szóban forgó cikk megjelenésekor még három) uniós gazdaság stratégiai döntés értelmében végül úgy döntött, hogy nem vezeti be az eurót, hanem továbbra is saját pénznemét részesíti előnyben. Megállapítható a publikációból, hogy ezeknek a gazdaságoknak a növekedési ütemét nem befolyásolta az, hogy nem vezették ki nemzeti valutájukat az euró javára. A forrás nem említi hazánkat, ebből kifolyólag további kutatások lennének szükségesek ebben a tekintetben a helyzetünk felmérésére.

Egy másik említésre méltó példa egy nem EU tagállam, Norvégia esete, mely gazdasági-fejlődési üteme a korábbiakban taglaltakhoz hasonlóan szintén nem különbözik a tagországokéval összehasonlítva, amelyek bevezették az eurót. Meglepő lehet, hogy az eurót használó kontrollcsoport és az Egyesült Államok növekedési rátája között sem található említésre méltó eltérés a cikkben alkalmazott DiD statisztikai modell alapján. Elmondható, hogy az euróövezetben a növekedési ráta lényegesen alacsonyabb, mint Svájc, Kanada, vagy Ausztrália esetében, de mégis meghaladja az Japánét (Petros, 2021).

4. Az eurózónába való belépés és az infláció közti kapcsolat vizsgálata

Egy másik érdekes felmerülő kérdés lehet, hogy számíthatunk-e lassulásra vagy gyorsulásra az inflációt illetően, ha egy adott országban bevezetik az eurót, mint fizetőeszközt. Egy másik szakcikk (Johannes–Peter, 2020) épp ezt vizsgálta, hogy az eurózóna tagság, vagy annak bejelentése befolyásolta-e az inflációs rátákat az euró bevezetésétől 2016-ig tartó időszakban. A kontrollcsoport ez esetben 28 uniós tagország volt, melyeknek 1998 és 2016 közötti időszakra származó inflációs adatai kerültek egymással összevetésre. A kapott eredményekből alapvetően két fő következtetés vonható le.

Először is, a forrás által említett szakirodalmak néhány kezdeti eurózóna tagország esetében azt emelik ki, hogy a rövid távú inflációs hatásokat kell megfigyelni, amikor egy ország csatlakozik az eurózónához. Azonban a cikk rávilágít, hogy az 1999 után csatlakozó országok esetében ez az általános elgondolás

már érvényét veszítette. Ennek oka, hogy magának a belépésre irányuló törekvés bejelentésének ténye nem befolyásolja már rövid távon sem az inflációt. Ebből arra következtethetünk, hogy a csatlakozni kívánczó európai országoknak lényegében nem kell tartaniuk az eurózónához való csatlakozásból eredő áremelkedésektől, legalábbis a jelenleg elérhető szakirodalmak alapján.

Másodszor, a publikált eredmények bizonyítékkul szolgálnak a szakirodalom egy részével szemben, amelyek az infláció állandóan változó természetét az eurózónába való belépésre vezetik vissza. Mint kiderült, az infláció tekintetében ez a változó nem bír nagy jelentőséggel, ami azt mutatja, hogy a 28 uniós tagország között nincsenek kifejezett inflációs különbségek attól függően, hogy bevezették-e a közös fizetőeszközt, vagy sem. A szerző elmondása szerint a további szakirodalmakban tapasztalható eltérés a mintavételi időtartam másságában rejlik, ugyanis a cikk az 1998-tól 2016-ig terjedő adatidőszakot vette górcső alá. Egyes források szerint az infláció mértéke és a kilengései meredeken csökkentek az euró bevezetése előtt. Ebből kiindulva, ha csak az euró első bevezetését követő időszakot vizsgáljuk, arra jutunk, hogy az euró bevezetése nem eredményezett alacsonyabb inflációt az olyan országokkal szemben, amelyek nem vezették azt be. Ennek ellenére a feltételezés, hogy csökkent az infláció Európában, még helytálló lehet, amennyiben az EU összességét vizsgáljuk.

Összefoglalásképpen azokban az országokban, amelyek 1999 után csatlakoztak az euróövezethez, a magasabb inflációs ráták előfordulása, mint az euróövezethez való csatlakozás velejárója, kivételnek számít ahhoz képest, amit sokan várnának. Ennek oka valószínűleg arra vezethető vissza, hogy a vizsgált időszak szimplán az euró bevezetésétől kezdődik, továbbá arra, hogy az infláció mértéke a tagországok között már jóval a bevezetési időszak előtt is egymáshoz konvergáló tendenciát mutatott. Fontos hozzátenni, hogy az olyan változók, mint például a munkanélküliségi ráta, a költségvetés és a folyó fizetési mérleg általában csökkentik az inflációt, melyet a cikk statisztikai alapon, kellő részletességgel be is bizonyít (Johannes–Peter, 2020).

Zárásképpen kiemelendő, hogy egyes források már 1998-ban említik, hogy az euróövezet már akkora profitábilissá vált. Ez látható volt az árstabilitás szintjén, a nominális kamatlábak konvergenciáján, az EU-n belüli árfolyamkockázat stabilitásán, valamint a költségvetési hiányon és az államadósság csökkenésén is. Tehát lényegében a gazdasági ciklusok a korábbinál jobban szinkronizálódnak egymással (Williem, 1998).

5. Egy amerikai álláspont számbavétele

Egy Fabio Masini (1998) által írt amerikai szakcikk teljesen máshogy vélekedik az euró bevezetéséről és hasznáról, melyet az alábbiakban foglalom össze. Az író elmondása szerint az európai integrációs folyamatról, mint sikersorozatról szóló uralkodó intézményi narratívát nemrégiben megkérdőjelezte az ellenkezője, amely a szisztematikus kudarcokat hangsúlyozza. Az eurózóna konvergenciája során tapasztalt nehézségek után (a 2008-as, Egyesült Államokból eredő válságot követően, és még inkább az euróövezet 2010 óta tartó államadósság-válságát

követően) az Európai Unió hibái váltak az új (szinte megkérdőjelezhetetlen) dogmává. A korábbi „siker narratívája” a munkaerő és a tőke liberalizációját (1985-től 1995-ig), az egységes piacot (1992-1993-ban), a közös valutát (1999 óta) az integráció progresszív lépéseként: „sikerként” értékeli. A szerző szerint a válság ebből a szempontból csupán exogén balesetek eredménye.

Az utóbbi elbeszélés rávilágít ennek a konstrukciónak a hiányosságaira, ugyanis ezeket a lépéseket egy olyan fal tégláinak nevezi az író, amely nem tudott védelmet nyújtani a spekuláció által kiváltott viharral szemben. Ebből a szempontból a válság a „túl sok Európa” természetes következménye volt, amelyet ennek megfelelően a következő években zsugorítani kell, ha a problémákkal nem akarunk szembenézni. Elsősorban a monetáris szuverenitás a kulcsa a gazdasági felépülésnek és a kiegyensúlyozottabb növekedésnek. Ezt a megközelítést mindazonáltal a legtekintélyesebb amerikai közgazdászok nagy része is támogatja, akik többször is az euró ellen érveltek, mivel szerintük az túlságosan merev korlátot jelent a sokféle gazdasági rendszerrel szemben (Fabio, 1998).

6. Az újonnan belépő tagok közötti árfolyam-konvergencia feltárása

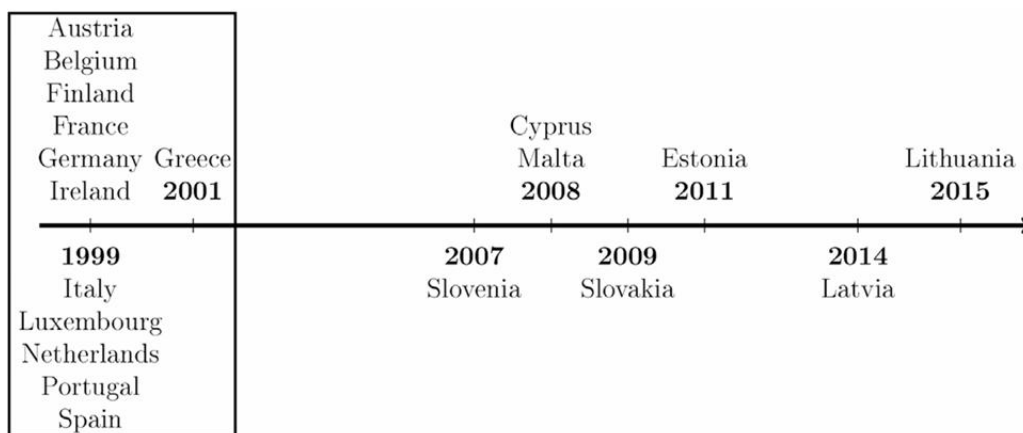
Az eurózónába újabban belépett (közép-európai) országok – Szlovákia, Észtország, Lettország és Litvánia – és Németország közötti árkonvergenciára a belépés ténye jelentős hatást gyakorolt (Filip–Paul, 2023). A belépések időpontjait ábrázoló tengely az 1. ábrán látható. Az euro bevezetésének időben szakaszolt, a cikkben található modellje, amelyet az imént említett országok és Szlovénia adatai alapján becsült a forrás, az euro nagymértékű konvergencia-hatását mutatja, kivéve Szlovénia esetében. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a hatások között erőteljes heterogenitás figyelhető meg. Az euró konvergenciahatása a szlovákiai 10 százalékponttól a litvániai 1,3 százalékpontig terjedt, és a konvergenciahatás az EU-ba való belépéstől kezdődően arányosan csökkent. Nem lehet véletlen, hogy ez a mintázat a Németországhoz viszonyított kezdeti árszínvonal-különbségekkel is összefügg.

A későbbiekben érdemes lehet megvizsgálni ennek a heterogenitásnak a forrásait a strukturális különbségek és az integráció dimenziói szempontjából. Ezek akár részben meg is akadályozhatták, hogy a valutát később bevezetők teljes mértékben kiaknázzák az euro konvergenciahatásait. A tanulmány egyik, az író által említett korlátja, hogy az árszínvonalindexek az alapszoportok szintjén nem hasonlíthatóak össze egymással közvetlenül, ugyanis ehhez többdimenziót átfogó mérőszámok is szükségesek lennének.

A cikk empirikus eredményei arra utalnak, hogy a politikai döntéshozók kezdeti várakozásai nem voltak tévesek. A valutaövezet reformjáról folyó vita szempontjából fontos, hogy az euró - bár némileg heterogén módon - közelebb hozta a piacot az egységes árszínvonal törvényéhez. A tényállás, hogy ez a gazdasági hatékonyság és a jólét potenciális növekedését támogatja, széleskörben elismert (Filip–Paul, 2023).

1. ábra: Az euróövezet bővülését ábrázoló idődiagram

Figure 1. Euro-Area Enlargement

Forrás: Filip–Paul (2023).

7. Közép-Európa és az eurózóna árfolyamának korrelációja

Érdekes megfigyelés, miszerint az utóbbi években a legtöbb közép-európai ország, ahol de jure lebegő árfolyamok vannak, vagy az euró, vagy a dollár árfolyamát követték szorosan (Slavi, 2017). Más szavakkal élve, a legtöbb ilyen ország árfolyamrendszere a devizapiaci árfolyamokra vonatkozó euró, vagy az USA-dollár által megszabott valutakosárhoz köthető részlegesen. Az, hogy az egyes országok valutája milyen mértékben igazodik az euróhoz vagy az amerikai dollárhoz, több mindentől is függhet. Ez a tényező nagyban korrelál az adott ország külhoni kereskedelmének, valamint pénzügyeinek valutastruktúrájával. Azonban néhány ország manapság már olyan mértékben követi le az egyes valutákat, amelyet már nem indokolnak sem az inflációs előrejelzések, sem pedig a pénzügyi integrációs törekvések. Ez a jelenség kifejezetten a CEESE országokban körvonalazódik, melyek nagy bizonyossággal szándékosan teszik ezt, teret hagyva ezzel a későbbi euróövezethez való csatlakozás lehetőségének.

A kutatás természetesen hazánk helyzetével nem foglalkozik külön, viszont érdekes tényfeltárást lehetne végezni arról, hogy mire jutott volna a cikk megjelenését követő évek gazdasági adataival, Magyarország helyzetét illetően. Ez utóbbit az is indokolná, hogy mi is a CEESE országok tagjának számítunk (European Investment Bank, 2025), ebből kifolyólag a tényfeltárással szempontjából véleményem szerint érdekes eltéréseket lehetne felfedni.

8. Magyarország Eurózónához való csatlakozásának lehetősége

Magyarország az európai uniós csatlakozásra irányuló Szerződésében vállalta, hogy előteremti az uniós csatlakozáson túl a közös fizetőeszköz bevezetéséhez szükséges feltételeket is (2004. évi XXX. sz. törvény), melyek a törvényhez kapcsolódó

közlönyben olvashatóak. Ennek immáron már több mint húsz éve, ugyanis a tényleges csatlakozási tárgyalások még 2002-ben zárultak le (Gotfried, 2021).

A tapasztalatok azt mutatják, hogy akár az eurózóna alapító tagjairól, akár a később csatlakozó országokról van szó, az előnyök nem érvényesülnek automatikusan az alacsonyabb hozamkörnyezetben. Mind a csatlakozó, mind a kívül maradó országok esetében találhatunk példát a gazdasági fejlettség tekintetében felzárkózásra és leszakadásra is. Meghatározóbb tényezőnek tűnik az adott ország reformképessége politikai, társadalmi és gazdasági értelemben (Simonyi et al., 2013). Egyes esetekben a reformok jelentős ellenállásba ütköznek, míg más országokban – például Németország a 2000-es évek fordulóján és a 2010 utáni időszakban, vagy Lettország 2010 előtt és után – viszonylag rövid idő alatt is sikeres reformokat hajtottak végre.

Az euró bevezetése egyszerre jár a döntéshozatali befolyás növekedésével és a saját monetáris politika feladásával. A közös valuta lehetőséget biztosít a gazdaságpolitikai döntések alakítására, ugyanakkor az egységes monetáris politika olykor nem alkalmazkodik kielégítően az egyes országok egyéni igényeihez. A csatlakozás akkor előnyös, ha az adott gazdaság már nem feltétlenül igényel önálló monetáris mozgásteret. Az eddigi tapasztalatok alapján tehát az euró előnyei és hátrányai országonként merőben eltérőek lehetnek.

Egyelőre nem bizonyított egyértelműen, hogy az euróövezetbe való belépés magasabb minőséget jelentene-e a gazdaságpolitika tekintetében. A múltból megfigyelhetünk pozitív és negatív példákat is, hiszen voltak olyan országok, melyek megerősítették szerkezetüket a zónán kívül, valamint találunk példát a zónán belül lemaradó tagokra is. Ebből következtethetünk arra is, hogy a két kimenetel nem feltétlenül vezethető vissza a valuta bevezetésére. Továbbá a cikk rávilágít arra is, hogy a tagság előnyt jelenthet például válságok esetén. Emellett azonban kiemelendő, hogy normál gazdasági körülmények között inkább a versenyképes országok azok, akik több erőforráshoz tudnak hozzájutni az euró segítségével, míg a sérülékenyebbek hosszabb távon akár erőforrásbeli veszteségekre is számíthatnak.

Ez alapján a forrás alapján az utóbbi évek fejleményei részlegesen bizonyítják az euró rendszerének válságállóságát, továbbá arra figyelmeztetnek, hogy az euró alapjába véve nem garantálja a fenntartható konvergenciát, legalábbis gazdasági értelemben véve. Alapvetően a tagsághoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek is módosításokon estek át. A múltból találhatunk példát euró bevezetést mellőző, de mégis sikeres gazdaságpolitikára, továbbá átállást követő fejlődési lassulásra, vagy adott esetben elakadásra (Gotfried, 2021).

9. Konklúzió

Az euró bevezetése az Európai Unió gazdasági integrációjának egyik legjelentősebb lépése volt, amelyet eddig húsz tagállam teljesített az utóbbi bő két évtized leforgása alatt. Az eurózóna bővítése a válságok és az ezekből eredő reformok következtében változó feltételekkel teljesült több ország esetében is, amelyek között kiemelt jelentősége volt a konvergenciakritériumok teljesítésének. Bár a széles körben feltételezett gazdasági előnyök, mint például a gazdasági növekedés gyorsulása és

az inflációs stabilitás szorosan kapcsolódnak az euró bevezetéséhez, a szakirodalmi elemzések szerint a valóság ennél árnyaltabb képet mutat: sem a gazdasági növekedés üteme, sem pedig az infláció mértékének változása nem mutat egyértelmű korrelációt az eurót bevezető országokban. Továbbá az infláció tekintetében különösen fontos kiemelni, hogy az egyes feltételezések ellenére a csatlakozás lényegében nem eredményezett áremelkedéseket.

A cikk kitér az amerikai gazdasági narratívára is, amely szerint az euró merevsége akadályozhatja a gazdasági alkalmazkodóképességet, és kiemeli, hogy a közép-európai országok devizái egyre inkább igazodnak az euró vagy a dollár árfolyamához. Magyarország eurózónához való csatlakozásának lehetősége kapcsán kiemelésre kerül, hogy a valutaövezeti tagság önmagában nem garantálja a fenntartható gazdasági konvergenciát. Ennek egyik oka, hogy a csatlakozás előnyei és hátrányai nagyban függhetnek ország-specifikus tényezőktől, az adott ország reformképességétől és gazdaságpolitikai stratégiájától is. Ezért Magyarország esetében további, naprakész kutatások szükségesek az eurózónához való csatlakozás mérlegelését illetően, különösen a jelenlegi európai gazdasági és politikai környezetben. Magyarország esetében is kiemelten fontos egy alapos, a helyi körülményekre érzékeny elemzés annak érdekében, hogy az euró bevezetésének időzítése és feltételei a lehető legjobban szolgálják a nemzetgazdaság érdekeit, és biztosítsák, hogy a potenciális előnyök meghaladják a kockázatokat.

Az imént taglalt összefoglalásból körvonalazódik tehát, hogy a csatlakozás előnyei és hátrányai valóban nem egyértelműek sem a többi ország, sem pedig hazánkat illetően. Ettől függetlenül érdemes a későbbiekre nézve további, frissebb kutatások feldolgozása is, melyek segíthetnek azonosítani az újabban kirajzolódó aktuális trendeket. Ezekből újabb összefüggések és következtetések vonhatóak le, melyek szilárd alapként szolgálhatnának arra az eshetőségre, ha esetlegesen Magyarország újra fontolóra venné a valuta bevezetését.

Irodalomjegyzék

2004. évi XXX.sz. törvény az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződés kihirdetéséről.
- Armington, K., Baccaro, L. (2012): Political economy of sovereign debt crisis: the limits of internal devaluation. *Industrial Law Journal*, 41, (3): 254–275. <https://doi.org/10.1093/indlaw/dws029>
- Ball, L. (2014): Long term damage from the Great Recession in OECD countries. *European Journal of Economics and Economic Policies: Intervention*, 11 (2): 149–160.
- Blyth, M. (2013): *Austerity: The History of a Dangerous Idea*. Cambridge University Press, Cambridge, UK
- Commission of the European Communities–Directorate-General for Economic and Financial Affairs (1990): One market, one money. In: Commission of the European Communities–Directorate-General for Economic and Financial Affairs. *European Economy*, No 44. Commission of the European Communities. Brüsszel. 9.
- Dimitrios, A., Keith P, Iuliana T. (2021): The impact of corruption, economic freedom, regulation and transparency on bank profitability and bank stability: Evidence from the Eurozone area. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 184 (1): 150–177. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2020.08.023>
- European Central Bank. (2024): *The international role of the euro*. <https://doi.org/10.2866/501734>

- European Central Bank. (2025): *ECB staff macroeconomic projections for the euro area*. European Central Bank, Frankfurt am Main. <https://doi.org/10.2866/4153746>
- European Central Bank. (2025): Economic Bulletin issue 2. <<https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/html/eb202502.en.html>> (2025.04.12.)
- European Investment Bank (2025): Growth and competitiveness in Central, Eastern and South-Eastern Europe: The role of innovation. European Investment Bank, Luxembourg. <<https://www.jstor.org/stable/resrep66308.5?seq=1>> (2025.03.29.)
- Fabio, M. (2018): Challenging the Euro: a view from the United States. *Rivista di Studi Politici Internazionali*, 85 (1): 57–76. <<https://www.jstor.org/stable/26540653>> (2025.03.29.)
- Fareed, Z., Abdur Rehman, M., Adebayo, T. S., Wang, Y., Ahmad, M., Shahzad, F. (2022): Financial inclusion and the environmental deterioration in Eurozone: The moderating role of innovation activity. *Technology in Society*, 69 (101961): 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2022.101961>
- Filip L., Paul K. (2023): The Euro and Price Convergence in Central and Eastern Europe. *International Journal of Central Banking*, 19 (1): 341–343, 362–363.
- Gottfried P. (2021): Gondolatok az euro magyarországi bevezetése időzítésének dilemmájáról. *Hitelintézeti Szemle*, 20 (3): 110–126. <https://doi.org/10.25201/HSZ.20.3.110126>
- Guillén, M., Pavolini, E. (2015): Welfare states under strain in Southern Europe: overview of the special issue. *European Journal of Social Security*, 17. (2): 147–157.
- Heins, E., de la Porte, C. (2015): The sovereign debt crisis, the EU and welfare state reform. *Comparative European Politics*, 13 (1): 1–7.
- Johannes D., Peter S.B. (2020): Inflation and Euro Membership. *Journal of Economic Integration*, 35 (2): 264–266, 275–276. <https://doi.org/10.11130/jei.2020.35.2.264>
- Matsaganis, M. (2013): The Greek Crisis: Social Impact and Policy Responses. Friedrich-Ebert Stiftung, Berlin. <<https://pdfs.semanticscholar.org/508a/90615256866d6548d6ae49d893b86c9768ec.pdf>> (2025.03.29.)
- Ministry of Finance of the Czech Republic–Czech National Bank (2023): Assessment of the Fulfilment of the Maastricht Convergence Criteria and the Degree of Economic Alignment of the Czech Republic with the Euro Area. Ministry of Finance of the Czech Republic and the Czech National Bank, Prága. <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/en/monetary-policy/.galleries/strategic_documents/maastricht_assessment_2023.pdf> (2025.03.29.)
- Pavolini, E., León, M., Guillén, M., Ascoli, U. (2016). From austerity to permanent strain? The European Union and welfare state reform in Italy and Spain. In: La P., La E. (szerk.): *The sovereign debt crisis, the EU and welfare state reform*. Palgrave Macmillan. London. 137–157. https://doi.org/10.1057/978-1-137-58179-2_6
- Perez, A., Matsaganis, M. (2018): The political economy of austerity in Southern Europe. *New Political Economy*, 23 (2): 192–207.
- Petmesidou, M., Glatzer, M. (2015): The crisis imperative, reform dynamics and rescaling in Greece and Portugal. *European Journal of Social Security*, 17 (2): 157–180.
- Petros, E. (2021): Has the Euro Promoted Eurozone’s Growth? *Journal of Economic Integration*, 33 (2): 1–4, 19. <https://doi.org/10.11130/jei.2018.33.2.1389>
- Philip R., Arianna T. (2022): How the Eurozone disempowers trade unions: the political economy of competitive internal devaluation. *Socio-Economic Review*, 20 (1): 323–350. <https://doi.org/10.1093/ser/mwaa021>
- Ricardo G., Ana P. (2024): Adopting the euro: A synthetic control approach. *European Journal of Political Economy*, 83 (1): 1–3. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2024.102537>.
- Sacchi, S. (2015): Conditionality by other means: EU involvement in Italy’s structural reforms in the sovereign debt crisis. *Comparative European Politics*, 13 (1): 1–16.
- Sacchi, S. (2018): The Italian welfare state in the crisis: learning to adjust? *South European Society and Politics*, 23 (1): 29–46.

- Simonyi P., Illés S., Zsótér B., Rapkay B. (2013): Local economic development in the Hungarian countryside: the heritage of paternalism. *Central European Regional Policy and Human Geography*, 3 (2): 41–53.
- Slavi, S. (2019): Exchange Rate Regimes in Central, Eastern, and Southeastern Europe: A Euro Bloc and a Dollar Bloc? *Journal of Economic Integration*, 34 (3): 395–398, 424. <<https://www.jstor.org/stable/26756451>> (2025. 04.01.)
- Sofia, P. (2019): Export or Perish: Can Internal Devaluation Create Enough Good Jobs in Southern Europe? *South European Society and Politics*, 24 (2): 259–285. <https://doi.org/10.1080/13608746.2019.1644813>
- Williem D. (1998): Europe and the Euro. *The World Today*, 54 (11): 284–285. <<https://www.jstor.org/stable/40476102>> (2025.03.28.)